

ANALIZA IMPACTULUI
la proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea proiectului de lege
privind Fondul național al culturii

Titlul analizei impactului (poate conține titlul propunerii de act normativ):	Analiza Impactului se efectuează la proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea proiectului de lege privind Fondul național al culturii
Data:	11.10.2023
Autoritatea administrației publice (autor):	Ministerul Culturii
Subdiviziunea:	Direcția Arte, Industrii Creative și Educație Artistică
Persoana responsabilă și datele de contact:	Diana Silivestru, consultant principal tel.: 022 823 815 e-mail: diana.silivestru@mc.gov.md

Compartimentele analizei impactului

1. Definirea problemei

a) Determinați clar și concis problema și/sau problemele care urmează să fie soluționate

Problema care urmează a fi soluționată prin intervențiile normative propuse reiese din faptul că în prezent lipsește un mecanism de susținere financiară a sectorului cultural independent și privat din Republica Moldova (Fondul național al culturii).

Este bine cunoscut faptul că, în Republica Moldova, statul este responsabil de activitatea culturală și finanțarea instituțiilor și organizațiilor culturale, care se realizează, în mare parte, din bugetul de stat și bugete locale. Resursele statului pe dimensiunea culturală au fost și sunt încă extrem de modeste, iar cultura națională a traversat perioade în care a fost marcată de lipsa mijloacelor financiare în vederea realizării proiectelor și programelor culturale cu impact pentru societate. În situația economică cu perspective incerte, se impune atenția din partea statului către unul dintre cele mai vulnerabile sectoare, și anume sectorul cultural național.

Necesitatea instituirii și dezvoltării unui Fond național al culturii a fost evidențiată în special de actuala pandemie, care a lovit extrem de puternic sectorul cultural. În consecință, se urmărește dezvoltarea unui ecosistem mai complex de sprijin financiar pentru sectorul cultural, care să cuprindă finanțare și investiții publice, private, filantropice, etc. Elaborarea unui proiect de Lege cu privire la crearea și activitatea Fondului național al culturii va servi un imbold pentru revigorarea vieții culturale, va impulsiiona relațiile culturale internaționale, inclusiv cu Fondurile culturale europene.

Fondul național al culturii va putea asigura condiții stimulatoare și echitabile pentru instituțiile, entitățile și toți actorii interesați și antrenați în sectorul cultural. În aceste condiții, intervenția statului în elaborarea mecanismului de alocare, utilizare și evidență a mijloacelor financiare prevăzute în bugetul de stat pentru Fondul național cultural este imperios de necesară.

Având în vedere Legea culturii nr. 413/1999, Legea nr. 21/2013 cu privire la oamenii de creație și la uniunile de creație, precum și alte documente strategice naționale, se impune crearea unui mecanism de susținere financiară a organizațiilor de cultură și a oamenilor de creație, în acest sens există necesitatea instituirii unui Fondul național al culturii, care va avea ca scop dezvoltarea armonioasă a tuturor domeniilor culturii și artei din Republica Moldova.

Corespunzător, elaborarea și aprobarea proiectului de lege privind Fondul național al culturii reprezintă un obiectiv prioritar, fiind în concordanță cu Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 90/2023 (acțiunea nr. 16.3, trim. III), programul de activitate și principiile fundamentale ale Ministerului Culturii.

b) Descrieți problema, persoanele/entitățile afectate și cele care contribuie la apariția problemei, cu justificarea necesității schimbării situației curente și viitoare, în baza dovezilor și datelor colectate și examinate

Pe parcursul mai multor ani, Republica Moldova se confruntă cu o serie de provocări politice, economice și socio-culturale acute. În primul rând, efectele negative ale situației economice și-au pus amprenta asupra organizațiilor de cultură și a oamenilor de creație,

principalii promotori și protectori ai patrimoniului și valorilor culturale.

Problemele finanțării sectorului cultural sunt legate de două aspecte distincte și interconectate: 1) subfinanțarea, și 2) rigiditatea și lipsa de adaptare a reglementărilor și politicilor de finanțare, care nu stimulează performanța și nu permit prin aceasta dezvoltarea.

Constituirea „Fondului pentru dezvoltarea culturii și artei naționale” apare încă din 1993 într-o Hotărâre a Guvernului Republicii Moldova cu privire la „aprobarea Programului de Stat pentru dezvoltarea culturii pe anii 1993-2000 și asigurarea protecției sociale a oamenilor de cultură”.

Până în anul 2010, resursele financiare erau alocate exclusiv programelor și proiectelor statului. Totodată, atenția acordată sectorului cultural independent a fost recunoscută în 2014 la nivel guvernamental prin Strategia de dezvoltare a culturii „Cultura 2020”. Misiunea acesteia este „de a asigura sectorul cultural cu un cadru de politici coerent, eficient și pragmatic, pornind de la priorități”, iar viziunea prevede crearea până în anul 2020 a unui „sector cultural consolidat, independent și creativ, cu un patrimoniu cultural protejat și integrat în politicile publice naționale și regionale, inclusiv în activitățile de dezvoltare durabilă: educaționale, sociale, economice, turistice și de mediu”. Urmare evaluării strategiei „Cultura 2020” se constată că „Analiza cheltuielilor demonstrează că peste 50% din resurse sunt direcționate spre menținerea edificiilor și spre salarizarea personalului. Pentru dezvoltarea sectorului, sunt alocate foarte puține fonduri (în cazul teatrelor, bibliotecilor) sau nu sunt alocate deloc (în cazul muzeelor, caselor de cultură).”

Începând cu 2010, Ministerul Culturii a instituit mecanismul de susținere al organizațiilor necomerciale (asociații obștești, fundații, instituții private) din domeniu, vorba fiind de proiectele culturale susținute prin mijloacele financiare alocate din bugetul de stat și implementate de organizațiile prenotate. Cu titlu de exemplu poate fi menționată suma de 7,4 mln. de lei acordată în acest scop pentru anul 2023. Dar prezenta susținere, la fel ca întreaga finanțare a sectorului, rămâne sub nivelul necesităților instituțiilor culturale. Datele demonstrează că ecosistemul cultural nu se dezvoltă. Finanțarea rigidă a sectorului nu permite alocarea de resurse pentru dezvoltarea unei scene culturale viabile și libere. De asemenea, nu există un fond de promovare a mobilității artiștilor și produsului cultural.

Conex, menționăm efectele identificate în ultimii ani în industria sectorului cultural:

- subfinanțarea din sursele publice și private din ultimii 20 ani;
- creșterea anuală a costurilor pentru serviciile și produsele culturale;
- lipsa de flexibilitate a modelului de finanțare, care nu permite alocarea resurselor pentru dezvoltarea scenei culturale;
- centralizarea sectorului, ceea ce nu oferă șanse egale pentru dezvoltarea actorilor culturali civici și privați care nu au acces suficient la suportul statului;
- lipsa programelor speciale de dezvoltare a sectorului cultural, în afară de suportul infim acordat editurilor prin concursul proiectelor editoriale și concursul proiectelor culturale, implementate de organizațiile necomerciale;
- lipsa fondurilor de mobilitate a artiștilor și a produselor culturale. Problemele cu care se confruntă domeniul cultural în materie de finanțare sunt, printre altele, mecanismul rigid de finanțare, care nu stimulează concurența și nu susține rolul sectorului cultural independent, incapacitatea managerilor de a gestiona fondurile și de a genera venituri suplimentare.

De menționat faptul că, motivațiile pentru finanțarea culturii trebuie să urmeze, în primul rând, principiul de recunoaștere a accesului la cultură ca un drept fundamental al omului. Și în al doilea rând, trebuie să se recunoască faptul că cultura definește identitatea națională, iar cultura și patrimoniul dețin un rol important în dezvoltarea durabilă, deziderate stipulate și în Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030 a ONU/UNESCO. În context, oportunitățile de politici pentru îmbunătățirea reglementărilor cu privire la finanțarea culturii pe bază de proiect sunt reprezentate de includerea acestei necesități în cele mai importante documente strategice la nivelul național: PAG 2023, Planul Național de Dezvoltare 2024-2026, Strategia Națională de Dezvoltare “Moldova 2030”, etc. În contextul capacitării statutului de țară-candidat pentru aderare la Uniunea Europeană, prezentul proiect de lege propune apropierea graduală a normelor naționale cu cele ale Uniunii Europene, prin urmare, vine să contureze politici conexe sectorului cultural, așa precum:

- UNESCO Convenția pentru protecția și promovarea diversității expresiilor culturale (Decizia Consiliului din 18 mai 2006 privind încheierea Convenției pentru protecția și promovarea

diversității expresiilor culturale);

- Rezoluția Consiliului din 25 iulie 1996 privind accesul tuturor cetățenilor la cultură;
- Rezoluția Consiliului și reprezentanților Guvernelor Statelor Membre, reuniți în cadrul Consiliului din 14 decembrie 2002 privind planul de acțiuni pentru mobilitate;
- Rezoluția Consiliului din 21 ianuarie 2002 privind rolul culturii în dezvoltarea Uniunii Europene;
- Informații de la Comisia UE - Premiul literar european - reguli de organizare și Premiul Informații de la Comisie - Premiul pentru traduceri europene - reguli de organizare;
- Rezoluția Consiliului din 26 mai 2003 privind aspectele orizontale ale culturii: creșterea sinergiilor cu alte sectoare și acțiuni comunitare și schimbul de bune practici privind dimensiunile sociale și economice ale culturii;
- Rezoluția Consiliului și a miniștrilor culturii reuniți în cadrul Consiliului din 17 mai 1993 privind promovarea traducerii operelor dramatice europene contemporane;
- Concluziile Consiliului din 17 iunie 1994 referitoare la elaborarea unui plan de acțiuni comunitar în domeniul patrimoniului cultural, etc.

Luând în considerație cele expuse și în situația economică cu perspective incerte, se impune atenția din partea statului către una dintre cele mai discrete segmente, aceea a sectorului cultural. Considerăm că acordarea unui sprijin financiar pentru proiectele culturale și editoriale, ar constitui un act reparatoriu necesar, de natură să compenseze golul creat în situații de criză, o recunoaștere a eforturilor unor oameni de cultură deseori trecuți cu vederea de instituțiile statului.

Mai mult ca atât, Fondul național al culturii vine ca un răspuns la nevoia locală, regională și națională cu soluții actualizate și adaptabile pentru o distribuție a resurselor financiare în interes public, în vederea atingerii obiectivelor strategice ale societății și pentru a consolida rolul organizațiilor de cultură.

În rezultat, punerea în aplicare a prevederilor prezentului proiect de Lege, va contribui la promovarea principiilor democrației participative, buneii guvernări, la implementarea bunelor practici în domeniul cooperării dintre societatea civilă și autoritățile publice centrale/locale, precum și va asigura dezvoltarea organizațională a sectorului asociativ prin sporirea gradului de transparență, coerență și sustenabilitate în promovarea dezideratelor de interes public.

c) Expuneți clar cauzele care au dus la apariția problemei

Lipsa cadrului de reglementare primar face inexistentă, dificilă și incertă aplicabilitatea acestui instrument juridic, iar problema principală a finanțării culturii fiind prioritatea redusă acordată culturii în general. Totodată, a influențat negativ și lipsa unui angajament politic cu privire la finanțarea consecventă și consistentă a domeniului cultural, precum și lipsa conștientizării faptului că cultura este parte din identitatea națională și poate să contribuie la dezvoltarea economică și să aducă plus valoare.

d) Descrieți cum a evoluat problema și cum va evolua fără o intervenție

Lipsa unei intervenții din partea statului presupune păstrarea situației existente. Totodată, lipsa de intervenție corespunzătoare din partea statului va duce la devalorizarea oamenilor de creație, subminarea și dispariția treptată a actului și produsului/bunului cultural de calitate.

Fără modificările respective, șansele de finanțare din bugetul de stat a oamenilor de creație și organizațiilor de cultură sunt nule.

e) Descrieți cadrul juridic actual aplicabil raporturilor analizate și identificați carențele prevederilor normative în vigoare, identificați documentele de politici și reglementările existente care condiționează intervenția statului

În prezent cadrul legal cu privire la finanțarea culturii este destul de sec. Articolul 21 alin. (1) și (2) din Legea culturii nr. 413/1999 prevede că finanțarea de către stat a culturii garantează protecția și dezvoltarea acesteia, iar finanțarea culturii se efectuează de la bugetul de stat și din bugetele locale, inclusiv din venituri colectate.

Cu referire doar la organizațiile necomerciale, art. 5 alin. (4) din Legea nr. 86/2020 cu privire la organizațiile comerciale, prevede că statul acordă organizațiilor necomerciale sprijin financiar și material pentru dezvoltarea organizațională a acestora și implementarea proiectelor conform priorităților stabilite pentru fiecare domeniu de dezvoltare. Resurse alocate în acest scop

sunt prevăzute în bugetul de stat și în bugetele unităților administrativ-teritoriale.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 656/2022 pentru aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la mecanismul de finanțare nerambursabilă a proiectelor organizațiilor necomerciale, s-a stabilit un mecanism de finanțare nerambursabilă a proiectelor organizațiilor necomerciale. Potrivit pct. 2 din Hotărârea Guvernului nr. 656/2022, autoritățile administrației publice centrale și locale vor elabora și vor aproba, potrivit domeniilor de competență, regulamentele de acordare a finanțării nerambursabile pentru proiectele implementate de către organizațiile necomerciale în conformitate cu Regulamentul-cadru nominalizat. Până în prezent încă nu a fost aprobat de către Ministerul Culturii un regulament de acordare a finanțării proiectelor organizațiilor necomerciale, dar chiar și așa, un asemenea act normativ ar fi aplicabil doar organizațiilor necomerciale, pe când prezentul proiect de lege care se urmărește a fi aprobat va cuprinde finanțarea prin intermediul fondului cultural a mai multor direcții ale domeniului culturii:

- programe de susținere a organizațiilor necomerciale;
- programe de susținere a activității editoriale și de traduceri literare;
- programe de susținere a revistelor culturale;
- programe de susținere a domeniului arte;
- programe de dezvoltare culturală locale;
- programe de rezidență și mobilitate artistică și culturală.

Un asemenea act normativ nu există în prezent, care ar contribui la finanțarea și dezvoltarea proiectelor culturale pe toate direcțiile respective. În prezent, Ministerul Culturii primește anual finanțare limitată în temeiul bugetului de stat și nu poate contribui suficient și eficient la dezvoltarea proiectelor culturale.

Alte acte normative care ar prevedea mai detaliat cum se efectuează o asemenea finanțare, nu au fost aprobate. Deci în prezent, nu există niciun act normativ care ar garanta un minim financiar necesar pentru protecția și dezvoltarea culturii și a proiectelor culturale. Proiectul propus urmărește finanțarea proiectelor culturale, astfel pentru a încuraja depunerea solicitărilor de finanțare ceea ce, corespunzător, ar conduce la dezvoltarea și implementarea proiectelor culturale.

2. Stabilirea obiectivelor

a) Expuneți obiectivele (care trebuie să fie legate direct de problemă și cauzele acesteia, formulate cuantificat, măsurabil, fixat în timp și realist)

Drept obiective se propun:

- consolidarea rolului și importanței organizațiilor de cultură;
- îmbunătățirea vitalității și diversității ecosistemului cultural;
- încurajarea sinergiilor dintre instituțiile publice și profesioniștii culturali independenți;
- valorificarea oportunităților de cooperare internațională în beneficiul actorilor culturali naționali;
- dezvoltarea și susținerea domeniului cultural prin elaborarea, consolidarea și îmbunătățirea cadrului de reglementare secundar (Regulamente de organizare a concursurilor proiectelor culturale și editoriale, conform domeniilor de finanțare, Regulamente de organizare și funcționare a instituției de implementare, etc.).

În consecință, cele menționate mai sus au constituit temeiul de elaborare a prezentului proiect propus spre examinare și avizare.

3. Identificarea opțiunilor

a) Expuneți succint opțiunea „a nu face nimic”, care presupune lipsa de intervenție

Opțiunea „a nu face nimic” este opțiunea care presupune păstrarea situației existente și nu relevă necesitatea elaborării actului normativ care ar putea soluționa reglementarea privind finanțarea din bugetul de stat a proiectelor culturale și editoriale, în scopul creării unui mecanism transparent și eficient, care ar putea asigura condiții stimulatoare și echitabile pentru toate entitățile și actorii interesați, antrenați în domeniul editorial și cultural.

Lipsa de intervenție corespunzătoare din partea statului va duce la devalorizarea oamenilor de creație, subminarea și dispariția treptată a actului și produsului/bunului cultural de calitate.

Fără modificările respective, șansele de finanțare din bugetul de stat a oamenilor de creație și organizațiilor de cultură sunt nule.

Acordarea ajutorului de stat pentru proiectele culturale și editoriale constituie o premisă esențială în dezvoltarea, implementarea și desfășurarea acestora fără întreruperi, în bune condiții, la un nivel profesionist înalt.

b) Expuneți principalele prevederi ale proiectului, cu impact, explicând cum acestea țintesc cauzele problemei, cu indicarea inovațiilor și întregului spectru de soluții/drepturi/obligații ce se doresc să fie aprobate

Proiectul conține dispoziții esențiale în ceea ce privește mecanismul de utilizare a mijloacelor financiare alocate din bugetul de stat pentru susținerea oamenilor de creație și organizațiilor de cultură (uniuni de creație, bresle/corporații, asociații, inclusiv obștești, organizații, instituții și întreprinderi ce desfășoară o activitate culturală). Proiectul de lege privind Fondul național al culturii va stabili crearea unui nou mecanism de susținere financiară a sectorului cultural independent și privat din Republica Moldova (Fondul național al culturii).

De menționat faptul că pentru început, sursele de formare a Fondului pornesc de la buget. Prin urmare, Fondul național al culturii, numit în continuare – Fond, reprezintă totalitatea mijloacelor financiare destinate finanțării proiectelor culturale și editoriale. Astfel că: (i) mărimea mijloacelor financiare ale Fondului vor fi aprobate prin legea anuală a bugetului de stat, în corespundere cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014; (ii) fondul se va forma din alocațiile aprobate anual prin legea bugetului de stat, din surse de asistență externă, fonduri obținute în cadrul colaborării internaționale; donații și sponsorizări, din alte surse ce nu contravin legislației; (iii) fondul se va afla în gestiunea instituției de implementare din subordinea Ministerului Culturii; (iv) modalitatea de finanțare a proiectelor din sursele Fondului se vor aproba de Guvern; (v) mijloacele financiare primite din bugetul public național vor fi gestionate prin Contul Unic Trezorerial al Ministerului Finanțelor, iar operațiunile financiare de executare a proiectelor cu finanțare din sursele de asistență externă vor fi derulate prin bănci comerciale; (vi) distribuirea anuală a mijloacelor alocate Fondului vor fi realizate pentru implementarea proiectelor culturale și editoriale, la propunerea instituției de implementare, cu aprobarea Ministerului Culturii.

La fel, prin intermediul proiectului se propun prevederi în ceea ce privește condițiile, modul și procedura de utilizare a mijloacelor financiare alocate. Astfel, modalitatea de finanțare a proiectelor din sursele Fondului va fi aprobată de Guvern, iar mijloacele acestuia vor fi utilizate pentru finanțarea proiectelor culturale din următoarele domenii de intervenție:

- programe de susținere a organizațiilor necomerciale;
- programe de susținere a activității editoriale și de traduceri literare;
- programe de susținere a revistelor culturale;
- programe de susținere a domeniului arte;
- programe de dezvoltare culturală locale;
- programe de rezidență și mobilitate artistică și culturală.

Totodată, prin prezentul proiect se stabilește modul de organizare a activității Instituției de Implementare, cu stabilirea expresă a atribuțiilor acesteia. Astfel, Instituția de implementare va avea sarcina să: (i) organizeze concursuri pentru selectarea și finanțarea proiectelor culturale și editoriale; (ii) organizeze sesiuni de consultări și de informare a organizațiilor de cultură în privința planurilor de finanțare; (iii) să aprobe lista proiectelor propuse spre finanțare din Fond;

(iv) să aprobe planurile anuale de finanțare a proiectelor culturale și editoriale, în limita resurselor aprobate; (v) să aprobe domeniile de finanțare eligibile pentru concursurile de selectare a proiectelor și limita minimă și cea maximă a resurselor financiare aprobate pentru fiecare proiect, în temeiul unor analize privind necesitățile de dezvoltare la nivel european, național, regional și local; precum și (vi) examinează și monitorizează modul de utilizare a mijloacelor Fondului.

Relevant este și faptul că, prezentul proiect impune instituirea instituției de implementare, prin reorganizarea Centrului Național de Educație prin Artă, instituție subordonată Ministerului Culturii. Nr. de unități a Centrului de Educație prin Artă va fi suplimentat din contul unităților de personal care sunt aprobate din domeniul culturii, ceea ce nu generează majorări de resurse financiare. Precizăm faptul că, impactul financiar va fi zero cheltuieli, întrucât cheltuielile de personal vor fi acoperite din contul resurselor Ministerului Culturii aprobate. Precizăm că la momentul actual, Centrul Național de Educație prin Artă deține 16 unități de personal și bugetul pentru anul 2022 constituie suma de 2,5 mln. lei). În context, Ministerul Culturii va iniția procedura de reorganizare prin realizarea proceselor necesare și va aproba modificările corespunzătoare la Statutul și statele de personal ale Centrului Național de Educație prin Artă.

Totodată, proiectul conține prevederi exacte și în ceea ce privește modul de organizare a

activității instituției de implementare, iar activitatea sa va fi expres reglementată prin Regulamentul de organizare și funcționare a instituției de implementare, aprobat de Guvern.

c) Expuneți opțiunile alternative analizate sau explicați motivul de ce acestea nu au fost luate în considerare

Pe marginea problemelor care au stat la baza elaborării proiectului actului normativ nu există opțiuni alternative de intervenție, având opțiunea de alegere doar între soluția de a aproba normativ existent și în aceea de a nu se interveni.

4. Analiza impacturilor opțiunilor

a) Expuneți efectele negative și pozitive ale stării actuale și evoluția acestora în viitor, care vor sta la baza calculării impacturilor opțiunii recomandate.

Au fost identificate 2 opțiuni:

1. A nu face nimic.

Opțiunea constă în a nu elabora nici un proiect de act normativ;

Efecte negative:

- Înrăutățirea situației domeniului cultural din cauza lipsei finanțării dezvoltării proiectelor culturale;
- Devalorizarea oamenilor de creație, subminarea și dispariția treptată a actului și produsului/bunului cultural de calitate;
- Lipsa unui mecanism stimulatoriu și a unor condiții egale pentru susținerea și dezvoltarea culturii;
- Aplicarea unor prevederi legislative în detrimentul subiecților interesați și organizațiilor de cultură beneficiare ale activității culturale.

Efecte pozitive:

Prin menținerea stării actuale efecte pozitive nu au fost identificate.

2. A aproba proiectul de act normativ.

Efecte pozitive:

- Proiectul propus va stabili un cadru normativ unitar în ceea ce privește aplicarea unui mecanism de susținere a sectorului public, cu cel asociativ și privat din Republica Moldova;
- Existența unui mecanism de finanțare flexibil, care va permite alocarea resurselor pentru dezvoltarea scenei culturale, respectiv centralizarea sectorului și va oferi șanse egale pentru dezvoltarea actorilor culturali civici, care nu au acces suficient la suportul statului;
- Existența unui model de finanțare previzibil va permite planificarea unei strategii culturale pe termen mediu;
- Eficientizarea utilizării resurselor financiare, dar și încurajarea colaborării dintre instituțiile culturale publice, ONG-urile culturale și artiștii independent;
- Îmbunătățirea întregului ecosistem cultural, iar sectorul cultural independent va putea fi perceput ca parte organică a culturii publice.

Efecte negative:

Nu au fost identificate.

b¹) Pentru opțiunea recomandată, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea.

Opțiunea propusă aduce beneficii în sensul acoperirii necesităților culturale artistice, de informare și de lectură a membrilor societății/comunității.

1. Costuri:

a) Costurile aferente intervenției statului în domeniul vizat, presupun cheltuieli legate de:

- programe de susținere a organizațiilor necomerciale – 15 mln. lei;
- programe de susținere a activității editoriale și de traduceri literare – 10 mln. lei;
- programe de susținere a revistelor culturale – 1 mln. lei;

- programe de susținere a domeniului arte – 10 mln lei;
- programe de dezvoltare culturală locală – 10 mln. lei;
- programe de rezidență și mobilitate artistică și culturală – 1 mln și jumătate.

La etapa actuală, în bugetul Ministerul Culturii și în CBTM 2024-2026, aprobat prin HG nr.408/2023 sunt estimate/prevăzute mijloace financiare în valoare totală de 11, 8 mln lei, necesare implementării prevederilor prezentului proiect de lege, doar pentru subvenționarea proiectelor culturale implementate de organizațiile necomerciale, cu suma de 7,4 mln lei și suma în valoare de 4.497,3 mln lei pentru proiecte editoriale. Pentru pozițiile: *programe de susținere a activității editoriale și de traduceri literare, programe de susținere a revistelor culturale, programe de susținere a domeniului arte, programe de dezvoltare culturală locală și programe de rezidență și mobilitate artistică și culturală* sunt necesare a fi identificate programe și resurse financiare suplimentare în sumă de 42,5 mln. lei. Pentru realizarea prevederilor prezentului proiect de lege vor fi necesare alocarea mijloacelor financiare în baza propunerilor de buget înaintate de către Ministerul Culturii atât la etapa proiectului Legii bugetului de stat pentru anul 2024 (la subprogramul 8504 „Susținerea culturii scrise” și subprogramul 8502 „Dezvoltarea culturii”), cât și la etapa elaborării Cadrului bugetar pe termen mediu 2025-2027.

Ce ține de implementarea prevederilor prezentului proiect de lege, Ministerul Culturii a intervenit la etapa elaborării proiectului bugetului de stat pentru anul 2024, cu solicitarea (nr. 08/2-09/2281 din 28 august 2023) de alocări suplimentare la limitele stabilite pentru anii 2024 – 2026, către Ministerul Finanțelor, în sumă de 42,5 mln. lei anual, cu propunerea - Crearea unui program nou - Fondul Național al Culturii cu 6 activități, precum urmează:

1. Proiecte ale organizațiilor necomerciale – 15,0 mln. lei;
2. Proiecte editoriale și de traduceri literare – 5,0 mln. lei;
3. Proiecte ale revistelor culturale – 1,0 mln. lei;
4. Proiecte ale artelor spectacolului – 10,0 mln. lei;
5. Proiecte de dezvoltare culturală locală – 10,0 mln. lei;
6. Proiecte de rezidență și mobilitate artistică și culturală – 1,5 mln. lei

b) Având în vedere că cheltuielile pentru reorganizarea Centrului Național de Educație prin Artă, implică zero costuri, este necesară alocarea sumei suplimentare *42,5 mln. lei*, pentru anul 2024 în bugetul MC, inclusiv și pentru CBTM 2024-2026. Respectiv, impactul economico-financiar este estimat la 42,5 mln. lei, cheltuieli suplimentare din bugetul de stat.

Proiectul de act normativ va avea un impact pozitiv nemijlocit asupra organizațiilor de cultură și a oamenilor de creație, cărora li se vor acorda, în condițiile legii, finanțare pentru proiectele culturale și editoriale, ca fiind cea mai optimă soluție în înlăturarea lacunelor de ordin normativ.

2. Veniturile și cheltuielile publice

Menționăm faptul că instituirea instituției de implementare prin reorganizarea Centrului Național de Educație prin Artă nu generează majorări de resurse financiare.

b²) Pentru opțiunile alternative analizate, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea.

În contextul celor menționate supra, se constată că aplicarea unor alte scenarii decât cel expus prin prisma proiectului propus nu va produce efectul scontat în măsura în care să corespundă atingerii obiectivelor dorite. În cazul opțiunii alternative, adică cea de a nu face nimic și de a nu aproba niciun proiect, nu există niciun beneficiu. Cost material, la fel, nu ar implica opțiunea alternativă, dar ar exista efecte negative sub forma celor specificate la pct. 4 lit. a) de mai sus din prezenta analiză.

c) Pentru opțiunile analizate, expuneți cele mai relevante/iminente riscuri care pot duce la eșecul intervenției și/sau schimba substanțial valoarea beneficiilor și costurilor estimate și prezentați presupuneri privind gradul de conformare cu prevederile proiectului a celor vizați în acesta.

Nu au fost identificate anumite riscuri iminente.

Totuși unele riscuri relevante ar putea fi:

- Neaprobarea în termen de către Guvern a Regulilor de desfășurare a concursurilor, de

depunere a cererilor, de evaluare și de selectare a proiectelor culturale și editoriale ale beneficiarilor; a modalității de finanțare a proiectelor din sursele Fondului; a Regulamentului de organizare și funcționare a instituției de implementare, precum și efectivul-limită al instituției.

- Neimplementarea mecanismelor stabilite în lipsa aprobării actelor normative indicate mai sus;
- Întârzierea identificării soluțiilor fezabile;
- Fondul pentru cultură nu va rezolva totalmente toate problemele existente în ceea ce privește sprijinirea culturii în Republica Moldova.

Totuși, potențialele riscurile indicate mai sus, pot fi ușor evitate cu o atitudine productivă și responsabilă în special a Ministerului Culturii și per general a Guvernului, pentru a întreprinde toți pașii și acțiunile necesare în vederea elaborării și aprobării la timp a proiectelor actelor normative specificate și implementarea acestora.

În cazul opțiunii de a nu interveni și a nu crea Fondul Național al culturii, riscul este că starea în domeniul culturii se va agrava și mai mult, reducându-se la minim interesul pentru acest domeniu din partea societății, precum și interesul din partea organizațiilor de cultură și a oamenilor de creație de a dezvolta proiecte noi culturale în lipsa surselor de finanțare.

d) Dacă este cazul, pentru opțiunea recomandată expuneți costurile de conformare pentru întreprinderi, dacă există impact disproporționat care poate distorsiona concurența și ce impact are opțiunea asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Se explică dacă sînt propuse măsuri de diminuare a acestor impacturi.

Nu sunt costuri adăugătoare de conformare pentru întreprinderi, vreun impact care poate distorsiona concurența și implementarea nu va afecta activitatea întreprinderilor. Prezentul proiect nu reglementează activitatea de întreprinzător.

Totuși, având în vedere că proiectul este destinat și organizațiilor de cultură pentru proiecte editoriale și de traduceri literare; proiecte ale revistelor culturale; proiecte ale artelor spectacolului; proiecte de dezvoltare culturală locale; proiecte de rezidență și mobilitate artistică și culturală, nu se exclude că unele organizații de cultură ar desfășura activitatea sub formă de societate comercială. În asemenea situație, societatea respectivă ar putea aplica la concursul pentru proiecte în aceleași condiții ca și organizațiile de cultură fără activitate comercială, regulile concursului însă, în conformitate cu prevederile art. 10 alin. (2) din proiectul de lege, urmează a fi aprobate de către Guvern.

Concluzie

e) Argumentați selectarea unei opțiuni, în baza atingerii obiectivelor, beneficiilor și costurilor, precum și a asigurării celui mai mic impact negativ asupra celor afectați.

Urmare analizei și comparării opțiunilor expuse mai sus, a fost identificată drept opțiune recomandată/optimă - elaborarea și adoptarea proiectului hotărârii Guvernului pentru aprobarea proiectului de lege privind Fondul național al culturii.

Acest proiect va constitui o intervenție constructivă a statului, ce are drept consecință dezvoltarea și protejarea organizațiilor de cultură și a oamenilor de creație. Prin intermediul prezentului mecanism de finanțare, se urmărește punerea în valoare a omului de creație și conștientizarea valorilor culturale naționale și a dialogului intercultural, precum și creșterea nivelului de accesibilitate a publicului larg la viața culturală în general.

Totodată, se urmărește dezvoltarea, promovarea și susținerea sectorului cultural național într-un peisaj cultural tot mai divers și mai interconectat la nivelul valorilor culturale universale.

Deasemenea, precizăm că, în procesul analizei efectuate nu au fost identificate careva dezavantaje, ținând cont de faptul că implementarea prevederilor proiectului hotărârii Guvernului pentru aprobarea proiectului de lege privind Fondul național al culturii constituie în prezent o necesitate pentru consolidarea sectorului cultural.

Deasemenea, în cadrul analizei impactului nu au fost identificate impacturi negative.

5. Implementarea și monitorizarea

a) Descrieți cum va fi organizată implementarea opțiunii recomandate, ce cadru juridic

necesită a fi modificat și/sau elaborat și aprobat, ce schimbări instituționale sînt necesare.

Organizarea opțiunii recomandate pentru a atinge obiectivele va fi realizată prin implementarea prevederilor actului normativ aprobat.

Aprobarea proiectului de hotărîre a Guvernului va implica aprobarea unor acte normative secundare. Guvernul urmează să aprobe:

- 1) Regulament de desfășurare a concursurilor proiectelor culturale și editoriale ale beneficiarilor, precum și stabilirea modalității de finanțare a proiectelor din sursele Fondului;
- 2) Regulamentul de organizare și funcționare a instituției de implementare, precum și efectivul-limită al instituției.
- 3) Ajustarea Regulamentelor proiectelor editoriale, de traduceri și reviste culturale, care sunt reglementate de Legea nr. 939/2000 cu privire la activitatea editorială.

La fel, vor fi necesare careva schimbări instituționale. În eventualitatea reorganizării Centrului Național de Educație prin Artă, urmează a fi aprobată o hotărîre de guvern în acest sens.

b) Indicați clar indicatorii de performanță în baza cărora se va efectua monitorizarea.

Aprobarea proiectului de lege;

Raportul anual al situațiilor statistice din domeniul cultural al Ministerului Culturii;

Raportul instituției de audit intern/extern;

Performanța instituțională a Instituției de implementare / Centrul Național de Educație prin Artă;

Gradul de implementare a activităților conexe (Raportul anual de activitate a Instituției de implementare / Centrul Național de Educație prin Artă).

c) Identificați peste cît timp vor fi resimțite impacturile estimate și este necesară evaluarea performanței actului normativ propus. Explicați cum va fi monitorizată și evaluată opțiunea.

Impactul normelor propuse va fi resimțit pe parcursul primului an după punerea în aplicare a prevederilor proiectului de lege. Efectele introducerii noilor reglementări propuse conform proiectului actului normativ vor fi resimțite, în primul rînd, de:

- organizații necomerciale și societate civilă;
- actori culturali independenți care desfășoară activități culturale;
- fundații/instituții culturale private sau publice (teatre, muzee, biblioteci și galerii de artă);
- organizații private - care desfășoară activități independente, start-upuri și micro – întreprinderi;
- serviciul public (local, regional sau național) – autorități publice centrale și locale.

Evaluarea actului normativ propus conform indicatorilor de performanță identificați se va efectua anual, prin includerea acestora în Raportul anual de activitate al Ministerului Culturii.

6. Consultarea**a) Identificați principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă****Determinarea grupurilor de interes.**

Proiectul hotărîrii Guvernului pentru aprobarea proiectului de lege privind Fondul național al culturii a fost elaborat de către Ministerul Culturii.

Se preconizează consultarea oficială a proiectului, precum și a Analizei de Impact asupra proiectului nominalizat, în conformitate cu legislația, sub formă de avizări ale acestora și organizarea dezbaterilor pe marginea obiecțiilor în cadrul ședințelor publice, cu autoritățile publice centrale de specialitate, organele de stat abilitate și cu reprezentanții sectorului asociativ și privat.

Proiectul urmează a fi transmis spre consultare următoarelor autorități publice:

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Educației și Cercetării, Congresul Autorităților Locale din Moldova, Ministerul Finanțelor.

Totodată, acesta urmează a fi: (i) supus expertizei anticorupție a Centrului Național Anticorupție, (ii) supus expertizei juridice a Ministerului Justiției.

Comentariile, obiecțiile și propunerile părților consultate, inclusiv a societății civile și sectorului privat vor fi analizate și luate în considerație la îmbunătățirea proiectului și a analizei de impact.

Menționăm că proiectul a fost supus consultării prealabile cu Ministerul Finanțelor, iar propunerile și recomandările autorității sunt incluse în proiectul de lege, Analiza de impact și Nota informativă.

b) Explicați succint cum (prin ce metode) s-a asigurat consultarea adecvată a părților

Analiza impactului de reglementare la proiectul de act normativ a fost plasată pe pagina web oficială a Ministerului Culturii pentru consultări publice în conformitate cu rigorile de transparență în procesul decizional.

Conex, proiectul va fi remis spre coordonare instituțiilor interesate, potrivit procedurii regulamentare, propunerile și obiecțiile cărora vor fi incluse în tabelul de sinteză, urmând a fi examinate și luate în considerare, după caz, la definitivarea proiectului.

c) Expuneți succint poziția fiecărei entități consultate față de documentul de analiză a impactului și/sau intervenția propusă (se expune poziția a cel puțin unui exponent din fiecare grup de interese identificat)

Poziția fiecărei entități consultate va fi expusă urmare consultării proiectului cu entitățile interesate și reflectate în tabelul de sinteză.

Anexă

Tabel pentru identificarea impacturilor

Categoriile de impact	Punctaj atribuit		
	Opțiunea propusă	Opțiunea alternativă 1	Opțiunea alternativă 2
Economic			
costurile desfășurării afacerilor	0	0	0
povara administrativă	-1	0	0
fluxurile comerciale și investiționale	0	0	0
competitivitatea afacerilor	+1	0	0
activitatea diferitor categorii de întreprinderi mici și mijlocii	+1	0	0
concurența pe piață	+1	0	0
activitatea de inovare și cercetare	+1	0	0
veniturile și cheltuielile publice	-1	0	0
cadrul instituțional al autorităților publice	0	0	0
alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori	0	0	0
bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor	0	0	0
situația social-economică în anumite regiuni	0	0	0
situația macroeconomică	0	0	0
alte aspecte economice	+1	0	0
Social			
gradul de ocupare a forței de muncă	+1	0	0
nivelul de salarizare	0	0	0
condițiile și organizarea muncii	+2	0	0
sănătatea și securitatea muncii	0	0	0
formarea profesională	+1	0	0
inegalitatea și distribuția veniturilor	0	0	0
nivelul veniturilor populației	0	0	0
nivelul sărăciei	0	0	0
accesul la bunuri și servicii de bază, în special pentru persoanele social-vulnerabile	0	0	0
diversitatea culturală și lingvistică	+2	0	0
partidele politice și organizațiile civice	0	0	0
sănătatea publică, inclusiv mortalitatea și	0	0	0

morbiditatea			
modul sănătos de viață al populației	0	0	0
nivelul criminalității și securității publice	0	0	0
accesul și calitatea serviciilor de protecție socială	0	0	0
accesul și calitatea serviciilor educaționale	+2	0	0
accesul și calitatea serviciilor medicale	0	0	0
accesul și calitatea serviciilor publice administrative	0	0	0
nivelul și calitatea educației populației	+1	0	0
conservarea patrimoniului cultural	+2	0	0
accesul populației la resurse culturale și participarea în manifestații culturale	+2	0	0
accesul și participarea populației în activități sportive	0	0	0
discriminarea	0	0	0
alte aspecte sociale			
De mediu			
clima, inclusiv emisiile gazelor cu efect de seră și celor care afectează stratul de ozon	0	0	0
calitatea aerului	0	0	0
calitatea și cantitatea apei și resurselor acvatice, inclusiv a apei potabile și de alt gen	0	0	0
biodiversitatea	0	0	0
flora	0	0	0
fauna	0	0	0
peisajele naturale	0	0	0
starea și resursele solului	0	0	0
producerea și reciclarea deșeurilor	0	0	0
utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și neregenerabile	0	0	0
consumul și producția durabilă	0	0	0
intensitatea energetică	0	0	0
eficiența și performanța energetică	0	0	0
bunăstarea animalelor	0	0	0
riscuri majore pentru mediu (incendii, explozii, accidente etc.)	0	0	0
utilizarea terenurilor	0	0	0
alte aspecte de mediu	0	0	0
Anexe			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Proiectul hotărârii de Guvern pentru aprobarea proiectului de lege privind Fondul național al culturii - 7 file. 2. Nota informativă – 4 file. 3. Raportul final al Laboratorului Internațional „Noi perspective asupra designului instituțional al finanțării publice pe bază de proiect pentru cultură în țările Parteneriatului Estic” – 14 file. 4. Avizul Ministerului Finanțelor (consultare prealabilă) - 3 file. 			